

Bruselj, 2.4.2020
COM(2020) 143 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ**

Odziv na koronavirus

*Mobilizacija vseh razpoložljivih sredstev na vse možne načine za zaščito življenj in možnosti
preživetja*

Odziv na koronavirus

Mobilizacija vseh razpoložljivih sredstev na vse možne načine za zaščito življenj in možnosti preživetja

1. Uvod

Izbruh koronavirusa preskuša Evropo na načine, ki si jih pred nekaj meseci ni bilo mogoče niti zamisliti. Ta kriza se v prvi vrsti odraža v izrednih razmerah na področju javnega zdravja, pri čemer si Evropska komisija ves čas prizadeva za **reševanje življenj in omogočanje preživetja**. V tem duhu smo vsa svoja prizadevanja usmerili v podpiranje junaškega dela evropskih zdravstvenih delavcev in delavk ter tistih, ki na terenu skrbijo za bolnike in pomagajo, da se kolesje sploh še vrti, pa tudi tistih, ki so morali odložiti delo in ostati doma, da bi se lahko s skupnimi močmi zaščitili pred virusom.

Globina in obseg te krize zahtevata, da se nanjo **odzovemo v takem obsegu, tako hitro in tako solidarno, kot še nikoli prej**. In podpora je zdaj nujno potrebna, pa naj gre za nakup in dostavo medicinske ali zaščitne opreme, zagotavljanje, da bodo imeli najbolj ogroženi še naprej dostop do hrane, in izpolnjevanje drugih osnovnih potreb ali pa zagotavljanje, da bodo ljudje še naprej prejeli dohodke in bodo imeli po krizi še zagotovljeno delovno mesto, da bodo podjetja lahko preživela in da se bo gospodarstvo ponovno zagnalo, takoj ko bo to mogoče.

To je v ozadju obsežnega svežnja ukrepov Komisije za odziv na krizne razmere. Ta vključuje spodbujanje industrije k povečanju proizvodnje zalog, oblikovanje **skupne zaloge zaščitne opreme** za takojšnjo distribucijo na območja, ki jo potrebujejo, in organiziranje **skupnih javnih naročil z državami članicami** za najnujnejšo oskrbo. Vzpostavljena je bila skupina strokovnjakov iz vse Evrope, ki zagotavlja, da imajo države članice na voljo najboljše razpoložljivo znanje, poleg tega so se nemudoma namenila finančna sredstva za raziskave za zdravljenje in cepiva.

Komisija je poleg tega okrepila prizadevanja za večjo dostopnost proračuna EU, popolno prožnost **pravil o državni pomoči** in sprožitev splošne odstopne klavzule v okviru **Pakta za stabilnost in rast** prvič doslej. Skupaj z ukrepi, ki jih je sprejela Evropska centralna banka, EU s tem odzivom državam članicam prvič zagotavlja davčna in finančna orodja, s katerimi bodo lahko pomagale tistim, ki to najbolj potrebujejo.

V okviru tega je Komisija 13. marca predlagala **naložbeno pobudo v odziv na koronavirus (CRII)**. Ta je osredotočena na tisto, kar je nujno potrebno, takoj na voljo in nemudoma izvedljivo. Pobuda je začela veljati v rekordnem času in zdaj državam članicam omogoča, da s črpanjem skladov kohezijske politike podpirajo svoje sisteme zdravstvenega varstva in zdravstvene delavce, spodbujajo delavce in njihove delodajalce s shemami skrajšanega delovnega časa ter zagotavljajo likvidnost malih podjetij. Solidarnostni sklad EU je bil razširjen tudi na izredne razmere na področju javnega zdravja.

S tem se bo izboljšalo ukrepanje na terenu. Z vsakim novim dnem pa naraščajo potrebe po nadaljnjih ukrepih. Zato Evropska komisija danes sprejema vrsto drznih ukrepov brez

primere. Srž današnjih predlogov je preprosta zaveza: **uporabili bomo vsa razpoložljiva sredstva, ki so na voljo, in si na vse možne načine prizadevali za zaščito življenj in možnosti preživetja.**

Da bi bilo to mogoče, danes predlagamo naslednje:

- ✓ Vzpostaviti **nov solidarnostni instrument EU v višini 100 milijard EUR, ki bo delavcem pomagal ohraniti dohodke**, podjetjem pa, da obdržijo zaposlene.
- ✓ Doseči **popolno prožnost evropskih strukturnih in investicijskih skladov**, da se lahko vsak prost evro nameni podpori prizadevanjem za javno zdravje oziroma blažitvi gospodarskega šoka za ljudi in podjetja.
- ✓ Vložiti **vsa razpoložljiva sredstva iz letošnjega proračuna EU v instrument za nujno pomoč**, da se okrepijo prizadevanja za reševanje življenj.

Poleg tega bomo pripravili posebne predloge, s katerimi bomo zagotovili, da se bo najbolj ogroženim še naprej dostavljala hrana in da bo na voljo prilagojena podpora kmetom in ribičem, od katerih so odvisne številne lokalne skupnosti in ki pomagajo ohranjati prehransko verigo v Evropi.

V teh kriznih časih ni več prostora za zadrževanje, polovične ukrepe in obotavljanje. Z današnjim svežnjem Evropa zagotavlja, da bo vsa razpoložljiva sredstva vložila v to, da lahko stori vse, kar je v njeni moči.

2. Omogočanje preživetja: ohranjanje delovnih mest za zaposlene in preživetja podjetij

2.1 Program SURE: program za zmanjšanje tveganja brezposelnosti na ravni EU

Številni ljudje v Evropi trpijo bolj kot drugi zgolj na podlagi tega, kaj počnejo ali kje živijo. V Uniji ljudi in narodov, ki jih je prizadela ista kriza, si moramo stati ob strani ne glede na to, ali smo bogati ali revni, ali prihajamo z vzhoda, zahoda, juga ali severa. To še posebej velja pri blaženju gospodarskih posledic krize.

Pri spoprijemanju s tako krizo je najbolj tvegana uporaba prevelike previdnosti ali togosti pri političnih odločitvah. Zato potrebujemo nadaljnje drzne ukrepe, s katerimi bomo zagotovili, da bodo tisti, ki bodo najbolj prizadeti, in to ne po lastni krivdi, prejeli polno podporo pri spopadanju s to krizo.

To je glavni namen današnjega predloga Komisije za novi instrument **SURE**, ki bo zagotovil do 100 milijard EUR posojil državam, ki potrebujejo pomoč, da bi lahko delavci še naprej prejeli dohodek in podjetja obdržala zaposlene. To bo ljudem omogočilo, da še naprej

plačujejo najemnine, račune in kupujejo hrano, ter zagotovilo prepotrebno stabilnost gospodarstva.

Posojila bodo temeljila na jamstvih, ki jih zagotovijo države članice, in bodo namenjena tja, kjer so najbolj potrebna. Izkoristile jih bodo lahko vse države članice, vendar bodo zlasti pomembna za najbolj prizadete države.

Instrument SURE bo podpiral sheme skrajšanega delovnega časa in podobne ukrepe za pomoč državam članicam pri zaščiti delovnih mest, zaposlenih in samozaposlenih pred odpuščanjem in izgubo dohodka. Podjetja bodo lahko začasno zmanjšala število delovnih ur, hkrati pa od države prejela dohodkovno podporo za neopravljene ure. Samozaposlene osebe bodo prejele nadomestilo za trenutne izredne razmere.

V preteklosti se je podoben pristop izkazal za močno orodje v večjih gospodarskih krizah. Med zadnjo finančno krizo je tako pomagal preprečiti hujše posledice recesije in pospešiti okrevanje gospodarstva. Take sheme so bile pred izbruhom virusa že vzpostavljene v 18 državah članicah, po izbruhu pa so bile razširjene. Od tega dne imajo podobne sheme tudi vse druge države članice ali pa jih že vzpostavljajo.

2.2 Skrb za najbolj ogrožene

Ker večji del Evrope omejuje socialne stike, da bi upočasnil širjenje virusa, je še toliko bolj pomembno, da tisti, ki so za najosnovnejše potrebe odvisni od drugih, niso odrezani od pomoči.

To še posebej velja za najbolj ogrožene v naši Uniji, ki prejemajo pomoč za hrano in druge osnovne potrebščine iz **Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim**. Vendar številnih prostovoljcev, ki izvajajo to pomoč, ni mogoče več vpoklicati, saj jih velik del spada v najbolj ogroženo skupino, če bi se okužili s koronavirusom. Komisija zato danes predlaga, da se državam članicam omogoči prožnost pri uvajanju novih metod, kot je uporaba elektronskih kuponov, in pri nakupu zaščitne opreme za tiste, ki nudijo pomoč.

2.3 Podpiranje naših kmetov in ribičev

Evropsko kmetijstvo in ribištvo sta osrednja sektorja in družbeno središče številnih skupnosti po vsej Uniji. Njuna vloga je izjemno pomembna, saj nam zagotavljata hrano ter temeljita na stoletni tradiciji in znanju.

Ribiče in ribogojce je sedanja kriza močno prizadela ter posledično vplivala na naše prehranske verige in lokalna gospodarstva, ki so odvisni od tega sektorja.

Komisija zdaj pripravlja zakonodajne predloge za uvedbo **izjemnih ukrepov za prilagodljivost Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo**. Ti bodo državam članicam omogočili, da bodo lahko zagotovile podporo ribičem za začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti, gojiteljem vodnih organizmov za začasno ustavitev ali zmanjšanje proizvodnje ter organizacijam proizvajalcev za začasno skladiščenje ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva.

Podobno je treba v tej krizi podpreti evropske kmete ter s tem zaščititi njihovo preživetje in nemoteno oskrbo s hrano.

S tem v mislih bo Komisija kmalu predstavila vrsto konkretnih ukrepov, s katerimi bo kmetom in drugim upravičencem zagotovila, da bodo lahko prejeli potrebno podporo na podlagi skupne kmetijske politike. Ta bo med drugim zagotovila **več časa, ki ga bodo kmetje imeli za predložitev vlog za podporo**, in več časa za njihovo obravnavo s strani uprave. Za **povečanje denarnega toka kmetov** bo Komisija predlagala povišanje predplačil za neposredna plačila in plačila za razvoj podeželja. Proučila bo tudi možnosti za dodatno **prožnost pri pregledih na kraju samem**, da se čim bolj zmanjšajo potreba po fizičnem stiku in upravna bremena.

3. Zaščita naših gospodarstev in ljudi: uporaba vsakega razpoložljivega evra iz skladov kohezijske politike

Komisija danes uresničuje svojo obljubo, da bo čim prej izkoristila vsak evro, ki ga imamo na voljo. V tem duhu se lahko ves nerazporejeni denar iz treh skladov kohezijske politike, tj. Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada, nameni ublažitvi učinkov krize na področju javnega zdravja.

Komisija v ta namen predlaga **največjo možno prožnost** pri prenašanju sredstev med skladi in med kategorijami regij. Da se zagotovi uporaba vseh razpoložljivih denarnih sredstev, bo **zahteva po nacionalnem sofinanciranju** izjemoma odpravljena za vse sklade kohezijske politike. To je ukrep, sprejet prvič nasploh, ki odraža potrebo držav članic, da v tem trenutku izkoristijo vsa razpoložljiva sredstva za podporo svojim državljanom.

Komisija poleg tega predlaga **odpravo omejitev porabe po ciljnih politike** oziroma zahtev glede tematske osredotočenosti. To bo zagotovilo, da bodo sredstva prerazporejena tja, kjer so najbolj potrebna.

Za zagotovitev pravne varnosti in **zmanjšanje upravnih bremen** se predlagajo številne druge poenostavitve. Med njimi so ohranitev partnerskih sporazumov, ki ne zahtevajo sprememb, podaljšanje rokov za letna poročila in omogočanje delne finančne prožnosti pri zaključku programov. To bo veljalo za vse sklade kohezijske politike.

V skladu s temi predlogi bodo lahko države članice nemudoma porabile vsa razpoložljiva denarna sredstva za podporo sektorju zdravstvenega varstva po vseh evropskih regijah in shemam skrajšanega delovnega časa ter za zagotovitev likvidnosti MSP.

4. Zaščita življenj: uporaba vseh preostalih proračunskih sredstev za instrument za nujno pomoč, ki bo podprl sektor zdravstvenega varstva

Evropska unija se prvič spoprijema z zdravstveno krizo, ki je tako obsežna in se tako hitro širi. Njena prva prednostna naloga v boju zoper krizo je reševati življenja ter zadovoljiti

potrebe naših sistemov zdravstvenega varstva in zdravstvenih delavcev, ki vsak dan dosegajo nemogoče po vsej Uniji.

Komisija si močno prizadeva zagotoviti dobavo zaščitne opreme in dihalnih naprav. Kljub velikim prizadevanjem industrije pri proizvodnji se države članice na nekaterih območjih še vedno spoprijemajo z velikim pomanjkanjem. Manjkajo jim tudi ustrezne namestitvene zmogljivosti za zdravljenje, zato bi jim bilo treba omogočiti, da se lahko bolnike premesti na območja z boljšimi viri, in poskrbeti za prerazporeditev zdravstvenega osebja na najbolj prizadete lokacije. Po vsej EU bo tudi potrebna pomoč za množično testiranje, medicinske raziskave, uvedbo novih oblik zdravljenja ter proizvodnjo, nakup in distribucijo cepiv.

EU danes predlaga, da se **za zadovoljevanje potreb evropskih sistemov zdravstvenega varstva uporabijo vsa preostala sredstva iz letošnjega proračuna EU.**

Skoraj ves ta denar, tj. 2,7 milijarde EUR, bo namenjen instrumentu za zagotavljanje nujne pomoči, od tega bo 300 milijonov EUR dodeljenih za skupno zalogo opreme v okviru mehanizma rescEU.

Predlog bo omogočil **prožno, hitro in neposredno podporo v okviru dveh splošnih prednostnih nalog.** Prva prednostna naloga je pomagati pri obvladovanju krize na področju javnega zdravja ter zagotoviti ključno opremo in zaloge, od ventilatorjev do individualne zaščitne opreme. To bi lahko vključevalo tudi medicinsko pomoč za najbolj ranljive, vključno s tistimi v begunskih taboriščih. Drugi poudarek bo na povečanju prizadevanj v zvezi s testiranjem in zdravljenjem. Da bi prihranili čas in denar, ki sta ključnega pomena, bi bilo s predlogom Komisiji omogočeno tudi neposredno javno naročanje v imenu držav članic.

Ta pobuda predstavlja **skupno evropsko prizadevanje za reševanje življenj in medsebojno podporo.** V duhu solidarnosti bi morala biti na voljo vsem, ki želijo prispevati v sklad. To so lahko države članice, zasebni sektor, nevladne organizacije, civilna družba ali državljani oziroma katera koli druga zainteresirana stran, ki bi rada prispevala.

5. Naslednji koraki: kako se spet postaviti na noge in postati močnejši

Današnji sveženj predlogov je namenjen predvsem podpori ljudi. Namenjen je temu, da delavec na terenu prejme opremo, ki jo potrebuje, in pomoči prostovoljcem, ki pomagajo najranljivejšim osebam. Namenjen je temu, da se olajša življenje delavcu, ki ga skrbi, ali bo obdržal službo, delodajalcu, zaskrbljenemu za svoje zaposlene, malim podjetjem, ki jih skrbi njihova prihodnost, in samozaposlenim osebam, ki jih skrbi za dohodek.

Predloge moramo zdaj čim hitreje uzakoniti in zakonodajo začeti izvajati v rekordnem času. Komisija bo v prihodnjih tednih tesno sodelovala s zakonodajalcema, da bi zagotovila, da lahko predlogi čim prej začnejo dosegati rezultate tam, kjer so najbolj potrebni.

V tej luči Komisija že podpira države članice, da lahko sredstva čim prej dosežejo tiste, ki jih potrebujejo. Komisija je oblikovala projektno skupino CRII kot točko „vse na enem mestu“ za

praktična in pravna vprašanja. Vsaki državi članici je na voljo skupina za njeno državo, ki zagotavlja ciljno usmerjeno svetovanje o tem, kako preusmeriti neporabljena sredstva iz strukturnih skladov.

Ta sveženj je najnovejši element nujno potrebnih stalnih skupnih prizadevanj za zaščito življenj in možnosti preživljanja. Pripomogel bo k temu, da bomo lahko letošnji proračun EU izkoristili do zadnjega centa. Trenutni sedemletni proračun EU pa se s koncem tega leta zaključuje, medtem ko novi še ni bil sprejet. To se dogaja v času, ko mora EU pripraviti načrt za okrevanje, da bo lahko ponovno zagnala svoje gospodarstvo, ljudje pa bodo začeli delati takoj, ko bo to varno. Ta načrt nam bo poleg tega pomagal okrepiti odpornost na druge izzive, s katerimi se še naprej spoprijemamo.

Za hitro uresničitev vsega tega je nujno potreben **obsežen in prožen dolgoročni proračun EU**. Zdaj je čas, da zagotovimo proračun EU, ki bo Evropi pomagal, da se bo spet postavila na noge in da bomo pot nadaljevali še močnejši. Razprave o naslednjem proračunu bodo zato morale potekati v tej luči, saj bo novi proračun ponovni zagon gospodarstva.

Ti predlogi kažejo resnično vrednost članstva v Uniji, v kateri tisti, ki si lahko privoščijo nekoliko več, podpirajo tiste, ki potrebujejo nekoliko več. Medtem ko se Evropa spoprijema s krizo in ko si bo začela prizadevati za gospodarsko okrevanje, bo še bolj odvisna od solidarnosti ter bo potrebovala ogromne in nujne naložbe, da bi gospodarstvo ponovno zaživel in ljudje delali. Obenem bo EU še naprej nosila odgovornost, izkazovala solidarnost in prevzemala vodilno vlogo na svetovnem prizorišču.

Kratek povzetek svežnja

- ✓ Komisija predlaga vzpostavitev instrumenta **SURE**, novega solidarnostnega instrumenta EU, ki bo pripomogel k ohranjanju dohodkov delavcev, likvidnosti podjetij in ohranjanju delovnih mest. Instrument SURE bo zagotovil finančno pomoč v višini do 100 milijard EUR v posojilih EU in bo **program za zmanjšanje tveganja brezposelnosti na ravni EU**.
- ✓ Komisija predlaga prilagoditev Sklada za evropsko **pomoč najbolj ogroženim**, da se zagotovi neprekinjena dostava hrane, kjer je najbolj potrebna, obenem pa varnost tistih, ki jo dostavljajo in prejemajo.
- ✓ Komisija predlaga posebne ukrepe za **podporo evropskim ribičem in kmetom**, ki imajo bistveno vlogo pri ohranjanju preskrbe s hrano in oskrbovanju lokalnih skupnosti.
- ✓ Komisija predlaga, naj se omogoči, da se za odziv na koronavirus uporabijo **vsa razpoložljiva sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov**. Preprosto povedano največja možna prožnost vključuje: neomejeno prenašanje sredstev med skladi in med regijami, neomejeno porabo po ciljnih politike in odpravo zahtev po sofinanciranju.
- ✓ Komisija predlaga preusmeritev **vseh razpoložljivih sredstev iz letošnjega proračuna EU v pomoč pri reševanju življenj** prek novega solidarnostnega instrumenta EU. S tem bodo za podporo državam članicam pri obvladovanju krize na področju javnega zdravja dodeljene 3 milijarde EUR.